MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
GEOFFREY VALENZIA

Seduta tas-7 ta' Ottubru, 2005

Citazzjoni Numru. 96/1995/1

Dr. Joseph M Pirotta

VS

Joseph Grima sew propju kif ukoll bhala direttur ghan-nom u in rappresentanza ta' Grima Communications Ltd u Dr. Emy Bezzina.

Il-Qorti

Preliminari

Rat **l-att tac-cittazzjoni** li permezz taghha l-attur ippremetta illi:

Billi l-konvenuti personalment kienu hadu parti f'programm televiziv maghruf bhala, ''Il-Parlament tal-Poplu", nhar il-Gimgha, 7 ta' Ottubru, 1994 fuq ir-Radju Live FM, propjeta' u licenzjat f'isem s-socjeta' Grima Communications Ltd, hawn ukoll konvenuta, transcript ta' liema qed jigi hawn esebit u mmarkat Dokument A;

U billi fil-kors tal-fuq imsemmi programmi huma ghamlu diversi allegazzjonijiet dwar il-komportament u mgieba ta' l-attur u in partikolari allegaw li ma hux bniedem imparzjali u ma hux jimxi sew bil-mod kif igib ruhu bhala membru ta' l-Awtorita' tax-Xandir, u kliem iehor li jnaqqsu fil-gieh u l-fama tieghu f'ghajnejn il-pubbliku;

U billi l-attur hass ruhu ngurjat b'dawn l-allegazzjonijiet fil-konfront tieghu;

U billi l-attur huwa c-Chairman ta' l-Awtorita' tax-Xandir;

U billi tali allegazzjonijiet ppubblikati fuq ir-Radju kif fuq inghad huma malafamanti ghar-reputazzjoni ta' l-attur u ghalhekk libelluzi;

Jghidu ghalhekk l-istess konvenuti propio et nomine ghaliex m'ghandhomx jigu minn dina l-Qorti::

1. dikjarati responsabbli tal-malafama u libell fil-konfront tal-attur minhabba d-diskors fuq ir-radju fuq imsemmi;

2. jigu kkundannati ihallsu lill-attur dawk id-danni u penali li jigu likwidati minn dina l-Qorti li fil-konfront ta' kull konvenut ma jacccedux is-somma ta' elfejn lira maltija;

Bl-ispejjez u bl-ingunzjoni tal-konvenuti ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni tal-fatti ta' Dr. Joseph M Pirotta a fol.3 tal-process:

Rat **in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenut Dr. Emy Bezzina a fol.6 tal-process fejn eccepixxa:**

1. illi fl-ewwel lok l-eccipjent personalment ma ha sehem fl-ebda programm televiziv maghruf bhala ‘’Il-Parlament tal-Poplu’’, u fil-jum, data u lok kif imsemmi fl-ewwel premessa tal-attur.

2. illi kif ghandu kull dritt skond il-ligi, l-eccipjent gie biss notifikat bic-citazzjoni odjerna u ghalhekk ma ghandux f’idejh id-Dokument riferut bhala ‘’Dokument A’’ li f’kull kaz tkun trid issir prova da parti ta’ l-attur li huwa dokument tabilhaqq versosimili ghall-kontenut tal-allegat programm televiziv fuq imsemmi fl-ewwel eccezzjoni.

3. Illi safejn jafu l-eccipjent, Dr. Bezzina qatt ma ghamel xi allegazzjoni kif imsemmi fit-tieni paragrafu tal-premessi ta’ l-attur, u stante li l-attur naqas li jindika x’suppost kienu dawna l-allegazzjonijiet fil-konfront tal-eccipjenti, dan ta’ l-ahhar ghandu jigi liberat mill-osservanza tal-gudizzju, stante li l-eccipjenti ma jarax edba bazi la legali anqas fattwali ghala huwa gie mharrek b’dina ic-cittazzjoni odjerna.

4. Salvi eccezzjonijiet ohra, ulterjuri, kemm preliminarjament, kif ukoll fil-meritu, stante li l-eccipjenti ma jistax fic-cirkostanzi jirregola ruhu qabel ma jkun jaf ezatt fejn allegatament huwa b’xi mod immalafama jew illibella lill-istess attur.

5. Illi l-eccipjenti ma ghandux ibati ebda forma ta’ spejjez.

Rat **in-nota ta’ l-eccezzjonijiet ta’ Joseph Grima sew propju kif ukoll bhala direttur ghan-nom u in rapprezentanza ta’ Grima Communications Limited.** a fol.27 tal-process fejn eccepixxa:

1. illi l-eccipjenti qatt ma ghadu gie formalment notifikat bic-citazzjoni la de proprjo u lanqas nomine, biss in adempjenza tad-decizjoni in parte ta’ dina l-Onarabbli Qorti ta’ nhar it-28 ta’ Marzu, 1996, l-eccipjenti qieghed b’rispett jipprezenta n-Nota ta’ l-Eccezzjonijiet tieghu kif fuq premess.

2. illi minghajr preguidizzju jidher illi meta gietipprezentata ic-citazzjoni nhar l-24 ta’ Jannar, 1995, mill-PL J. Scerri Ferrante dana sar b’dokument wiehed, li l-eccipjent qatt ukoll ghadu ma gie notifikat bih, u ghalhekk l-eccipjenti jinsisti li jigi notifikat b’dana d-dokument halli kif tezigi l-ligi huwa jkun jista’ jirregola ruhu rigwardanti dana d-dokument u ghalhekk f’dana r-rigward huwa minn issa qieghed jirriserva l-possibilita’ ta’ eccezzjonijiet ulterjuri dwaru.

3. IIli fir-rigward ta’ l-ewwel premessa, l-eccipjenti jichad kategorikament illi huwa kien ha sehem f’’xi programm televiziv maghrif bhala ‘’IL-PARLAMENT TAL-POPLU’’, fil-jum indikat u fuq l-istazzjon tar-radju msemmi liema stazzjon huwa propjeta’ u llicenzjat lill-istess eccipjenti.

4. lli l-eccipjenti ma jirrikonoxxix l-ebda transcript li ma jkunx sar taht is-supervizjoni tal-Qorti u minn persuni mqabbda minnha ghal dana l-iskop, liema transcript ghandu jsir fil-presenza ta’ l-eccipjenti jew ir-rapprezentanti tieghu, u mill-materjal originali li jigi awtentikat bhala hekk; ghaldaqstant, id-dokument ‘A’ imsemmi ghandu jigi sfilzat mill-process billi dana huwa null skond il-ligi.

5. IIli fil-mertu t-talbiet attrici huma nfondti fil-fatt u fid-dritt, mehud in konsiderazzjoni ukoll il-fatt li l-attur qieghed jokkupa hatra ufficcjjali skond il-kostituzzjoni u ghaldaqstant suggettat ghal skrutinazzazzjoni u kummenti tal-pubbliku specjalment mezzi ta’ komunikazzjoni bhalma huwa x-xandir.

Rat id-decizjonijiet preliminari taghha a fol 21 u 319;

Rat in-nota ta’ Dr. E. Bezzina a fol 176;

Rat id-degriet a fol 324;

Rat l-atti kollha tal-kawza u d-dokumenti ezibiti;

Semghet ix-xhieda bil-gurament;

Rat in-noti tal-partijiet u semghet it-trattazzjoni ta’ Dr. Bezzina;

KONTESTAZZJONI

L-attur ghamel dina l-kawza billi hass ruhu ingurjat b’diskors li kien ixxandar fil-programm “Il-Parlament tal-Poplu” nhar il-Gimgha 7 ta’ Ottubru 1994 fuq Radju Live FM. L-attur isostni li waqt dan il-programm il-konvenuti ghamlu diversi allegazzjonijiet dwar il-komportament u l-imgieba ta’ l-attur u, in partikolari, allegaw li hu mhux bniedem imparzjali u ma kienx qed jimxi sew bil-mod kif kien qed igib ruhu bhala Chairman ta’ l-Awtorita’ tax-Xandir, u kliem iehor li jnaqqas ll-gieh u l-fama tieghu f’ghajnejn il-pubbliku. Fost l-attribwiti ohra, il-konvenut Grima uza diskors dispreggjattiv fil-konfront tal-karattru u l-persuna ta’ l-attur u allega li l-attur kien stupidu, vavu u njorant u li dak li kien ghamel l-attur kien se jpatti personalment ghalih. Saru allegazzjonijiet li l-attur agixxa fil-konfront ta’ nies ohra bhall Partit Laburista b’mizura differenti u li l-attur kien jaghmel kull ma ried il-Prim Ministru.

Il-konvenut Dr. Emy Bezzina ma gab l-ebda provi fil-mertu u fuq l-eccezzjonijiet tieghu imma ghamel dikjarazzjoni (ara fol 447) fit-trattazzjoni tal-kawza fejn iddikjara li l-Profs Pirotta jafu bhala ragel serju, ragel ta’ integrita’, l-Awtorita’ tax-Xandir dejjem mexxiha skrupolozament u diversi drabi, anke fil-mori tal-kawza kien avvicina lill attur u qallu biex jaqtu dina l-kwistjoni. Qal li hu qatt ma kellu l-intenzjoni li jiddispreggjah, u jekk l-attur fehem hekk, li skond Dr. Bezzina ma jidhrix hekk mit-test, imma jekk l-attur fehem hekk, hu jaghmel apologija u jitlob halli jara jekk l-attur jaccettajiex jew le.

Il-konvenut Joe Grima in sostanza ssottometta li waqt ix-xandira mertu tal-libell, hu kien qed jiehu sehem f’diskussjoni fuq ir-radju fejn esprima l-opinjoni personali tieghu fuq suggett li kien ta’ interess pubbliku u anke fl-interess pubbliku cjoe l-ghotja ta’ l-ewwel licenzja tat-televizjoni f’Malta li nghatat lil partit politiku. Hu jirritjeni li l-attur kien jokkupa hatra ufficjali skond il-Kostituzzjoni u

ghalhekk kien suggettt ghal skrutinju u kummenti tal-pubbliku, specjalment tal-mezzi tal-komunikazzjoni bhal ma huwa x-xandir.

KONSIDERAZZJONIJIET

Transcript

Il-konvenuti qed jissottomettu li t-transcript ipprezentat mill-attur tax-xandira li minnha qed jilmenta mhux prova legittima billi ttraskrivietu persuna, Simon Manicolo, li mhiex indipendenti mill-attur.

L-attur xehed li kien sema l-programm in kwistjoni u jikkonferma li t-transcript huwa traskrizzjoni fidila ta’ dak li gie imxandar billi hu kien semgha r-recording ta’ dak il-programm almenu f’dawk il-partijiet li kienu jinteressawh u fejn gew allegati affarijiet dwaru.

Simon Manicolo, li jahdem ma’ l-Awtorita’ tax-Xandir, bhala kap tad-dipartiment tal-monitoring tat-transcripts, xehed li t-transcripts a fol 11 u dawk a fol 42 sa 173 ghamilhom hu, u t-tapes kien irrekordjahom hu fuq loging machine fil-bini ta’ l-Awtorita’.

Illi tul il-mori tal-kawza il-konvenuti Bezzina u Grima qatt ma cahdu li ntqal id-diskors riportat fit-transcripts li minnu l-attur qed jilmenta u lanqas ma gabu xi prova li t-tapes m’humiex ta’ min joqghod fuqhom. Ghalhekk il-Qorti qed tirrespingi dina s-sottomissjoni.

Dritt ghall liberta’ ta’ l-espressjoni

Il-konvenut Grima jirritjeni li hu kellu dritt jesprimi l-opinjoni tieghu fuq dak li gara, u fuq min fl-opinjoni tieghu kien responsabbili ghal dak li gara, anke jekk kien zbaljat jew l-opinjoni tieghu ma kienitx korretta, galadarba din l-opinjoni giet iffurmata fuq fatti li ra u mis b’idjeh (ara fol 725).

"Gurisprudenza recenti (ta’ dawn il-Qrati u tal-Qorti Ewropeja dwar Drittijiet tal-Bniedem) wessghet sensibilment l-arja ta' legittimita' tad-dritt ta' espressjoni kif

dik kienet delimitata mill-ligijiet u gurisprudenza ta' dawn il-Qrati, specjalment ghal dawk li huma d-drittijiet ta' espressjoni permezz tal-Istampa. "Qieset f'liema kazijiet il-Qorti "*ghandha tippermetti l-atitudini fil-kritika li tista' tkun mhux biss iebsa imma wkoll azzardata entro it-termini accettati tad-decenza permissibili f'socjeta' demokratika".* Il-principji li ghandhom liberament jigu applikati huwa f'dawk il-kazijiet fejn: 1. Il-persuna li lejha tkun indirizzata l-kritika tkun ta' certa notorjeta' pubblika; 2. Fejn il-kritika tkun ta' interess pubbliku anke jekk tikkoncerna l-hajja privata tal-persuna pubblika; 3. Fejn il-kritika tkun bazata fuq u mibnija madwar fatti li jkunu sostanzjalment veri (Ara sentenzi App Civ. Fenech vs Callus et 4.2.94; App Civ. Sant vs Camilleri et 14.2.94;vApp Civ. Mons. A. Gauci vs M. Schiavone et 8.11.95).

Illi fost il-principji illum stabbiliti jinghad illi l-iktar wiehed mill-importanti huwa **il-bilanc** li jrid jinzamm bejn *"il-bzonn li is-socjeta` demokratika jithalla spazju sufficjenti ghall-liberta` li wiehed jikkritika u li jsemmi l-opinjoni u l-gudizzju tieghu, mal-bzonn l-iehor, xejn anqas mehtieg, tad-difiza tar-reputazzjoni, l-unur, l-isem tajjeb, li kull persuna f'socjeta` demokratika ghandu kull dritt li jgawdi"* ("Vincent Borg vs Victor Camilleri et." - A.C. 15 ta' Novembru 1994. - LXXVIII.II.I.372.).

Illi kulhadd huwa liberu sabiex jaghti l-opinjoni tieghu u anke jaghti gudizzju tieghu, pero` tali espressjoni ma ghandha qatt twassal sabiex jigu attribwiti atti lil xi persuna, b'mod li jattakkaw ir-reputazzjoni ta' l-istess u l-fama tieghu, meta tali atti lanqas ikunu veri. Ma jistax jigi tollerat illi taht il-parvenza tal-**fair comment** il-kumment isir semplici invettiva jew abbuz   (VOL XL111 p4 p 885). Hi dottrina segwita mill-Qrati taghna (ara R. Grech vs C. Pulo tat 23 ta' Mejju 1953 Vol 37 p4 p 1204) li : "In linea ta' massima meta persuna tghajjar persuna ohra b'difett fiziku, hemm dejjem ingurja."

Invettiva jew abbuz

Fil-kaz in ezami L-attur immarka bil-kulur fuq it-transcript il-kliem li hu jikkunsidra ingurjuz u libelluz fil-konfront tieghu. Il-konvenut qal fil-programm li: (ara)

Fol 14 **–** xi **mazetta** bhal ma huwa Joe Pirota li **ma jifhem f'xejn**.

Fol 18 – dawn huma kollha ragunijiet **tal-vavi tal-istupidi** u min jirraguna hekk huwa **injorant u stupidu.**

Fol 76 – Ara daqsxejn kemm hu **mazetta.** Dan ufficcjal pubbliku**, jien nista' ninsulentah kemm irrid. .. Jien ninsulentah ghax haqqu min jinsulentah.**

Dawn huma kollha kliem dispreggjattivi li minnhom infushom huma ingurjuzi u malafamanti fil-konfront ta' l-attur u l-Qorti tista' tieqaf hawn ghax il-malafama tirrizulta.

Il-konvenut Grima jirritjeni li ma kien hemm ebda malzija fid-diskors tieghu u ma kellu ebda animu personali ghall ebda membru tal-Awtorita' u lanqas ghac-Chairman (l-attur) (ara sub inciz 8 tan-nota a fol 720).

F'dan ir-rigward il-Qorti tosserva li hi gurisprudenza, tista' tghid kostanti, tal-qrati taghna, li meta si tratta ta' kliem li huma fihom infushom ingurjuzi, *lanimus injuriandi* huwa prezunt (ara, inter alia, **L-Onor. Professur John Rizzo Naudi v. Felix Agius u Carlo sive Charles Mizzi** Qorti ta' l-Appell, 1, ta' Mejju, 1997; **Avukat Dottor Tonio Azzopardi v. Victor Aquilina et** Qorti ta' l-Appell, 27 ta' Gunju, 2003; u s-sentenza **Appell Avukat Dottor Louis Galea v. Frans Ghirxi et 2005**).

Kif jikteb **Gatley on Libel and Slander** . Ninth Edition Ch 7 –

"The question is not what the defendant intended, but what reasonable men, knowing the circumstances in which the words were published, would understand to be the meaning. 'Liability for libel does not depend on the intention of the defamer, but on the fact of the defamation'. 'The question is not what the writer of an

alleged libel means, but what is the meaning of the words he has used'. 'It is not the defendant's intention, or the meaning in his own mind, that makes the sense of the libel' but 'what was the meaning and inference that would naturally be drawn by reasonable and intelligent persons reading it'."

Il-konvenut Grima mar oltre minn dan u fil-programm qal diskors iehor fejn sostna li l-attur ma kienx imparzjali u li ddiskrimina kontra tieghu billi ma mexiex mas Super One kif mexa mieghu.

Imparzjalita'

F'dan ir-rigward, fil-programm il-konvenut qal dan id-diskors:-

Fol 15 – Jiena m'ghandi l-ebda interess li nikkoncilja mal-Awtorita' tax-Xandir jien irrid nixlihom lill-Awtorita' tax-Xandir quddiem il-poplu kollu, tan-nies li huma u kif ghidt bil-miktub dan nies ghad iridu jhallsu personalment ghal dan l-istupru li qeghdin jikkawzaw f'din l-industrija importanti (hemm repetizzjoni ta' l-istess kliem a fol 38).

Fol 34– Qal li jaqbel li l-Awtorita' tax-Xandir hija cagnolin tal-poter.

Fol 95 – Hemm Chairman allegatament indipendenti.

Fol 61 – Dawn ghazlu li jidhlu fil-kamp politiku. Dan mhux kamp taghhom l-Awtorita' tax-Xandir, dawn huma impastati fil-politika.

Fol 65/66 – Din hija Awtorita' tat-Teatrin... Dawn qeghdin hemm semplicement biex jaqdu lill-"masters" taghhom. Il-qbija ma tistenna xejn minn ghandhom… Ghalhekk dawn in-nies iridu jhalsu personalment ghal dad-dizastru li gabu fix-xandir f'pajjizna.

Fol 67/68 – L-Awtorita' hija responsabbili ghall-ikbar skandlu li qatt sar fil-pajjiz illi biex taghmel it-testijiet tal-frekwenza assocjat ruhha ma' socjeta' li dahlet equipment Malta b'kuntrabandu. Jigifieri saret partecipi fil-krimini.

Illi fit-trasmissjoni imsemmija l-konvenut Grima iddikjara li l-attur kien qed jonqos mill-indipendenza bl-agir tieghu bhala Chairman u li kien jaghmel kull ma jghidlu l-Prim Ministru. Ghal dan kollu, Grima jghid, li l-attur kien ser ipattiha personalment. Hu libelluz li tghajjar ufficjal pubbliku li d-dover tieghu hu li jkun imparjzali u ndipendenti fil- konfront sija tal-Gvern kif ukoll tal-partiti politici, li huwa qaddej tal-poter u kanjolin tal-partiti u li l-Awtorita, li taghha huwa chairman, hija semplici teatrin. Imma aktar gravi hu li tixlih li sar partecipi fil-krimini (ara ir-risposta ta' l-attur ghad domanda 27 a fol 392).

Diskriminazzjoni

Fil-programm il-konvenut Grima attakka lill attur li hu agixxa fil-konfront tal-Labour Party b'mizura differenti u ghalhekk iddiskrimina kontra tieghu.

Hemm diskriminazzjoni meta (1) kazijiet ugwali jew persuni f'sitwazzjonijiet ugwali, (2) jigu trattati b'mod differenti (inkluz permezz ta' imposizzjoni ta' inkapacitajiet jew restrizzjonijiet jew l-ghoti ta' privileggi jew vantaggi), (3) meta ma jkunx hemm bazi objettiva u ragjonevoli ghal tali trattament differenti (tali bazi objettiva u ragjonevoli tigi nieqsa meta t-trattament differenti ikun attribwibbli ghal kollox jew principalment minhabba r-razza, il-post ta' l-origini, l-opinjonijiet politici eccetra tal-persuni) jew; (4) jekk ma jkunx hemm rapport ragjonevoli ta' proporzjonalita' bejn il-mezzi impjegati u l-iskop vizwalizzat. (ara Vol LXXX111 p1 p 1; p 28 ; p 163 u "Il-Pulizija -vs- Dottor Joseph Muscat" - Prim'Awla Sede Kostituzzjonali - 28 ta' Lulju, 1989, "Avukat Dottor Tonio Borg noe -vs- Ministru ta' l-Affarijiet Barranin u Kultura et" - Prim'Awla Sede Kostituzzjonali - 2 ta' Mejju, 1984, "Carmel Caccopardo -vs- Ministru tax-Xoghlijiet et" - Qorti Kostituzzjonali - 20 ta' Frar, 1987 u bosta ohrajn)

Li mhux mehtieg li jirrizulta jew li jigi ppruvat li min kien il-kawza tad-diskriminazzjoni agixxa proprju bil-hsieb li jiddiskrimina fuq bazi ta' razza, opinjoni, politika, sess eccetra. Dan ifisser li l-Qorti kellha tara biss jekk oggettivament tirrizultax id-diskriminazzjoni projbita u mhux il-movent ta' min igib jew iwassal ghal tali diskriminazzjoni "Saviour Gauci vs Direttur ta' l-Edukazzjoni" deciza mill-Prim Awla' Sede Kostituzzjonali fil-11 ta' Lulju, 1975; "Carmel Caccopardo -vs- Ministru tax-Xoghlijiet et" appena citata).

L-attur xehed li lill Grima kienu hargulu l-letter of intent li pero' kienet "qualified" minhabba l-fatt li ma kienitx ezawrita l-parti finanzjarja, u riedu prova dwar il-finanzjament li kien gej minn bank Awstrijak. Huma kienu hargu l-letter of intent ghax il-konvenut Grima kien assikurahom li l-problema finanzjarja kienet se tigi "cleared". Huma kienu lesti li kif ikun hemm frekwenza jaghtuh licenzja basta li jkollu r-rekwiziti kollha legali.

L-istess xehed Antoine Ellul – Chief Executive ma' l-Awtorita' li qal li meta harget il-letter of intent, kien hemm kwistjoni ma Grima Communications dwar l-aspett finanzjarju. Grima Communications kienu qalu li se jgibu fondi minn xi bank Awstrijak u l-Awtorita' talbet awtorizzazzjoni ta' Grima Communications biex hi tikkuntattja lill bank u ggib garanziji u nformazzjoni li kellha bzonn (Ara xhieda a fol 436 u ittra tal-24 ta' Settembru 1997 a fol 573 fid Dok AK.) Dr. Kevin Aquilina kkonferma li skond il-file Dok A K a fol 486 et seq jirrizulta li l-Awtorita' kienet tablet certa informazzjoni ta' natura finanzjarja lill Grima Communications u dina l-informazzjoni ma kienitx giet, allura l-applikazzjoni waqfet li tigi processata.

Il-konvenut ssottometta li l-Awtorita' ifavvoriet lill Labour Party bl-unika licenzja ghal TV disponibbli meta l-MLP kien fl-istess posizzjoni ta' sitt applikanti ohra, inkluz il-konvenut.

Charles Mizzi, membru ta' l-Awtorita' dak iz-zmien, xehed li ma kienitx kwistjoni ta' tnejn (Rainbow Productions Ltd u Grima Communications) qed jikkompetu flimkien ghal-frekwenza. Grima Communications ma kienux issodisfaw il-kundizzjonijiet kollha li talbet l-Awtorita' u ghalhekk ma nghatatx licenzja. L-istess xehed Domenic Fenech, membru iehor ta' l-Awtorita', li specifika li ghalkemm ma kienitx kwistjoni ta' kompetizzjoni ghal frekwenza, mill-punt di vista taghhom (Grima u MLP) , tista' tghid li kienu qed jikkompetu bejn xulxin. Is-Super One hadet il-licenzja ghax lahqet il-kriterji mehtiega mentri Grima Communications kienet wehlet fuq l-aspett finanzjarju. Ma kienx kaz ta zewg applikanti li ssodisfaw il-kondizzjonijiet kollha u ghazlu lis-Super One. Lino Mintoff ikkonferma l-istess diskors.

Jirrizulta mill-provi li s-Super One kellu r-rekwiziti kollha u ghalhekk inghata licenzja. (ara ragunijiet a fol 221). Il-Gvern kien ta lill awtorita zewg frekwenzi mhux biex jinghataw specifikatament lill Labour Party, imma biex tkun tista tittratta l-applikazzjonijiet li kienu dahlu. (ara fol 235).

Il-konvenut issottometta wkoll li l-Awtorita' ggustifikat l-ghotja lill MLP billi, skond l-attur, l-MLP kienu lesti li jaccettaw frekwenza difettuza, izda l-attur spjega li Super One kienu lesti li jaccettaw frekwenza tale quale u mhux frekwenza li kienet difettuza. L-Awtorita' ghamlet dan ghax ma kienitx lesta li taghti frekwenza difettuza imbaghad tkun azzjonabbli ghall danni.

Il-konvenut sostna wkoll li l-Awtorita' ma hallietux jaghmel test transmission fil-waqt li halliet lill MLP jaghmlilhom. Skond l-attur Grima Communications ma setghux jaghmlu test transmissions bhal Super One billi ma kellhomx licenzja. Meta nbdew it-trasmissjonijiet bi prova l-unika applikazzjoni li dakinhar kienet "cleared" kienet dik tal-MLP u ghalhekk inghataw li jaghmlu t-test transmissions.

L-attur ikkonferma li kemm kien ilu Chairman tal-Awtorita' tax-Xandir minn 1993 fi zmien kollu li kien Prim Ministru

Dr. E. Fenech Adami, dan qatt ma kellmu b'xi mod, dirett jew indirett, li seta b'xi mod jinfluwenza l-agir ta' l-Awtorita'. Id-diskors li kien ghamel il-Prim Ministru kien fis-sens li l-Gvern m'ghandhux oggezzjoni li jinghataw frekwenzi partikolari u mhux li tinghata frekwenza jew li ma tinghatax.

Kwantu ghal licenza ta' TV li nghatat lill Partit Nazzjonalista l-attur u Antoine Ellul xehdu li huma ezaminaw l-applikazzjoni tal-Partit Nazzjonalista fid-dawl ta' dak li tghid il-Kostituzzjoni dwar it-tqassim xieraq ta' facilitajiet bejn il-partiti politici. Fil-kaz tal-Partit Nazzjonalista apparti mir-rekwiziti normali, kien hemm ir-rekwizit l-iehor li tipprovvdi l-Kostituzzjoni. Fol 433

Skond l-attur u Antoine Ellul l-Awtorita' dejjem imxiet bl-istess mod u meta saru trasmissjonijiet minghajr licenzja hija nfurmat lill awtoritajiet kollha inkluz lill pulizija kemm fil-kaz tar Rainbow Productions kif ukoll ta' Malticom Ltd. (fol 435/436)

Il-Qorti ghalhekk tasal ghall konkluzzjoni li ma kienx hemm diskriminazzjoni da parti ta' l-Awtorita' fil-konfront ta' Grima Communications. Din ma kienitx kwistjoni ta' diskriminazzjoni, imma li l-konvenuti ma kienux issodisfaw il-kondizzjonijiet kollha imposti mill-Awtorita', mentri haddiehor kien issodisfahom. Kien hemm bazi oggettiva u ragjonevoli ghal tali trattament differenti.

Apologija

Il-konvenut issottometta (ara nota a fol 721) li hu offra li jaghmel apologija lill attur diversi drabi fil-mori tal-kawza (fis-sena 2003) izda l-attur m'accettahiex, mentri accetta l-apologija li ghamel Dr. E. Bezzina tmien snin wara x-xandira.

Jigi rilevat li d-diskors, li ntqal fil-programm li kien malafamanti, kollu ntqal mill-konvenut Grima, l-owner ta' l-istazzjon tar-radio. Il-konvenut l-iehor Dr. Bezzina, kif qal hu stess, kien semplicement qed jipprezenta l-programm,

u jaghmel dak li jghidlu l-“master” tieghu, ghalkemm jidher li f’partijiet minnhu kien qed ikebbes in-nar wkoll (ara fost l-ohrajn fol 65). Fil-fatt fil-programm ma kienx hemm kritika legittima imma s-semmiegha bdew jinghataw in-numru tat-telefon biex icemplu u mill-ewwel is-semmiegha bdew jirrispondu b’sens dispreggjattiv u jwaqqghu r-reputazzjoni ta’ l-attur.

Ghalkemm ma hemm ebda verbal bil-miktub, jidher li l-apologija li ghamel Dr. Bezzina kienet accettabbili ghall-attur (ara nota ta’ l-attur) billi Dr. Bezzina apologizza bl-akbar mod komprensiv u ampju ghal dak kollu li ntqal waqt il-programm fil-konfront ta’ l-attur meta dan gie espost ghar-redikolu tal-pubbliku u malafamat.

Skond l-artikolu artikolu 28(2) tal-Kap 248 Ligi ta’ l-istampa:

(2) F’kull kaz li ghalih japplika dan l-artikolu, il-konvenut jista’, bi tnaqqis tad-danni, jipprova li hu jkun ghamel jew offra li jaghmel apologija lill-attur dwar dik il-malafama qabel ma tkun inbdiet l-azzjoni ghad-danni jew, kemm jista’ jkun malajr wara malli kellu l-opportunità li hekk jaghmel f’kaz li l-azzjoni tkun inbdiet qabel kellu l-opportunità li jaghmel jew li joffri li jaghmel dik l-apologija.

Il-ligi taghmilha cara li jekk l-azzjoni tkun inbdiet qabel ma l-konvenut kellu l-opportunita’ li jaghmel jew li joffri l-apologija, dik l-apologija, biex tiswa ghall-finijiet tat-tnaqqis tad-danni, irid jaghmilha jew joffriha “kemm jista’ jkun malajr wara malli kellu l-oportunita’ li hekk jaghmel.” (ara sentenza App Dr. Sandra Caruana et vs J. Mifsud 24/9/2004).

Issa fil-kaz prezenti l-ewwel opportunita’ li kellu l-konvenut biex jaghmel jew joffri tali apologija kienet fin-nota ta’ eccezzjonijiet jew dikjarazzjoni guramentata anessa maghha. Fin-nota ta’ eccezzjonijiet prezentata fin 1996 ma fiha ebda apologija u kien biss fit-2003 li l-konvenut semma li kien lest li joffri apologija li pero l-attur ma kienx accetta. Minhabba li ghadda dan iz-zmien kollu jigi nieqes ir-rekwizit li l-apologija ssir kemm jista’ jkun malajr wara li

tkun bdiet il-kawza u ma l-ewwel opportunita'. Fil-kaz ta' Dr. Bezzina hu ser jibbenefika minn mitigazzjoni tad-danni billi l-apologija tidher li hija accettabbli ghall-attur li jidher li accettaha in vista ta' parti minima li kellu fil-programm u li l-malafama saret principalment mill-konvenut Grima.

Rettifika

Il-konvenut Grima jirritjeni li ma jaghmilx sens li l-attur minflok ghazel li jesigi rimedju immedjat li taghtih il-ligi, cjoe ir-right of reply, ghazel minflok li jiftah il-kawza prezenti.

Hu difficli wiehed jifhem x'rettifika l-konvenut ried li l-attur jitlob meta hu ghajru mazetta, injurant, stupidu, kanjolin, komplici fil-krimini, tat-teatrini etc. Il-konvenut ma jistax jippretendi illi jista' jezimi ruhu mir-responsabilita' ghall-malafama minnu kommessa semplicement billi jippretendi illi l-attur seta' dejjem kiteb lis-stazzjon tar-radio u jitlob li tigi mxandra rettifika. Dan ir-rimedju, illi l-ligi wkoll tipprevedi, ma kien bl-ebda mod jissostitwixxi jew jaghmel tajjeb ghad-dritt li l-persuna malafamata kellha ghar-rizarciment tad-danni. (ara sentenza Appell Onor.Perit C.Bughagiar vs Ray Bugeja noe 25/5/2001.)

DECIZJONI

Ghal dawn il-motivi
Il-Qorti tiddeciedi
Billi tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuti
Tilqa' t-talba ta' l-attur u
Tikkundanna lill-konvenut Grima jhallsu s-somma ta' elf lira Maltin (Lm1,000), bhala danni u riparazzjoni ta' l-ingurja u malafama li huwa sofra bil-programm fuq imsemmi.
Tikkundanna lill konvenut Dr. Bezzina s-somma ta' hamsin lira Maltin (Lm50) u tordna li l-apologija li ghamel u li tinsab a fol 447 tigi pubblikata a spejjez tieghu f'gazzetta lokali wahda bil-Malti u ohra bl-Ingliz.

Spejjez tal-kawza ghall konvenut Grima.`

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------